

Катерина СУЛИМА
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Г.М. Забчук

РОЛЬ І МІСЦЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ В МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Процес створення центральних банків тісно пов'язаний із процесом демонетизації золота і переходом від грошової системи золотомонетного стандарту до системи обігу кредитно-паперових грошей.

Центральний банк володіє монопольним правом емісії готівки, здійснює грошово-кредитну політику в інтересах національної економіки і регулює кредитну систему. Центральний банк – один з найважливіших інструментів державного регулювання економіки. Він сполучує функції банку і органу державного управління. Основним завданням центрального банку країни є грошово-кредитна і валютна стабілізація національної економіки.

Центральний банк виконує такі основні функції: здійснює емісію (випуск в обіг готівкових грошей); регулює кредитну емісію (випуск в обіг безготівкових грошей); регулює валютні відносини; кредитує уряд країни і банківську систему; зберігає і регулює золотовалютні резерви країни; здійснює банківський нагляд за установами кредитної системи та регулює їх діяльність; здійснює грошово-кредитну політику. [1]

Правовий статус центральних банків розвинутих країн закріплений у правових актах: законах про центральні банки, законах про банківську та кредитну діяльність, у валютному законодавстві. Зазвичай основним правовим актом, що регулює діяльність центрального банку, є Закон про центральний банк, де визначено його організаційно-правовий статус, функції, процедуру призначення вищого керівного складу, взаємовідносини з державою і національною банківською системою. Цей закон встановлює повноваження центрального банку як емісійного інституту країни.

Організаційно-правові основи центральних банків промислово розвинутих країн різні. За характером власності центральні банки можна поділити на три види:

1) державні – 100% капіталу центрального банку цих країн належить державі (Франція, Велика Британія, Німеччина, Іспанія, Україна);

2) акціонерні – увесь капітал цих банків може належати комерційним банкам (наприклад, у США) чи іншим фінансовим установам (наприклад, в Італії 100% капіталу центрального банку належить іншим банкам та страховим компаніям);

3) змішані – держава володіє лише частиною капіталу центрального банку (наприклад, у Японії 55% капіталу перебуває у власності держави і 45% – у приватних осіб, у Швейцарії – 57% є власністю кантонів і 43% – власністю приватних осіб).

Держава в усіх країнах відіграє провідну роль у формуванні органів управління центрального банку, незалежно від частки володіння державою капіталом центрального банку.

Характер взаємовідносин центральних банків з урядовими державними структурами за своїм змістом і формою істотно відрізняється в різних країнах. Якщо спробувати узагальнити картину взаємодії центрального банку з урядом, то в загальному плані можна виділити дві макросистемні моделі:

1) центральний банк виступає агентом міністерства фінансів і провідником його грошово-кредитної політики;

2) центральний банк є незалежним від уряду, що забезпечує йому самостійність у проведенні грошово-кредитної політики без тиску.

Проте на практиці жодна з цих схем у чистому вигляді не отримала поширення через різноманітність форм організації політичної влади й неадекватність економічного розвитку в різних країнах. У більшості країн функціонує проміжна модель, у межах якої використовуються принципи взаємодії виконавчої влади з центральним банком за певного ступеня незалежності останнього.

Під незалежністю центрального банку від уряду слід розуміти дві її форми:

– політична незалежність – це автономія центрального банку у встановленні цільових орієнтирів грошової маси;

– економічна незалежність – це самостійність центрального банку у виборі інструментів грошово-кредитної політики.

Умовами політичної незалежності центрального банку є встановлення порядку призначення членів його керівного органу або керуючого, ухвалення прийнятого банком рішення з боку уряду і (або) парламенту. Економічна незалежність виражається у тому, що центральний банк не зобов'язаний автоматично видавати грошові кошти урядові для фінансування державних витрат й віддавати йому перевагу під час надання кредитів.

Незалежність центрального банку в цілому визначається такими факторами:

– незалежність від уряду. Ця умова є обов'язковою. Якщо центральний банк зобов'язаний виконувати вказівки уряду, то він не зможе підтримувати стабільність цін, оскільки відчуватиме тиск з боку уряду;

– особиста незалежність членів органів управління центрального банку. Незалежність органів управління центрального банку забезпечуватиметься у тому випадку, якщо вони призначаються на достатньо тривалий період часу.

– юридичний статус банку, що визначається можливостями внесення змін у статут (закон) центрального банку. Що складніше внести зміни в статут, то надійніше забезпечується незалежність центрального банку. [2]

Отже, роль центрального банку як головного інституту макроекономічного регулювання і забезпечення фінансової стабільності держави необхідно розглядати через його функції, які формують головні засади аналізу діяльності банківської системи загалом та відповідність її ринковим умовам. У практиці саме головна роль грошово-кредитного регулювання нині спрямовує можливості центрального банку впливати на перебіг економічних процесів,

виходячи із завдань подолання наслідків фінансово-економічної кризи, забезпечення ефективності функціонування банківської системи країни та економічного розвитку країни у перспективі.

Література:

1. Ковальчук В.М. Економічна теорія: курс лекцій / В.М. Ковальчук. – Тернопіль, 2013. – С. 191-192
2. Центральні банки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/10820310/finansi/tsentralni_banki

Юрій ФЕДАК

студент факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

викладач кафедри банківської справи В.Я. Рудан

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Кожен із нас розуміє, що забезпечення стабільного рівня цін є однією із основних функцій центральних банків багатьох країн, що свідчить про їх відповідальність за забезпечення сталого економічного зростання, створення стабільного середовища для підприємницької діяльності.

У 2014 році в Україні активізувалась дискусія щодо необхідності змін у грошово-кредитній політиці, зокрема переходу до таргетування інфляції. При цьому різними дослідниками наводиться багато аргументів як на користь нового монетарного режиму, так і проти нього. Це зумовлює актуальність дослідження потенційних переваг та недоліків інфляційного таргетування для економіки України. Метою даного дослідження є визначення позитивних сторін, яких б досягла наша країна завдяки впровадженню інфляційного таргетування, а також певних недоліків його впровадження.

Щоб визначити вигоди інфляційного таргетування в нашій країні, нам обов'язково потрібно звернутися до зарубіжного досвіду інших країн. Такий процес як таргетування інфляції (ІТ) як механізм стабілізації і підтримання внутрішньої вартості національної валюти провадиться вже понад 20-ти років, а вперше був запроваджений в Новій Зеландії у 1990р. На сьогодні цей монетарний режим використовує більше 30-ти країн світу. Кожна з країн запроваджувала режим ІТ з різними показниками інфляції в країні, зокрема найбільший показник на момент впровадження режиму був в Перу – 43%, Чилі– 29%, а з найнижчим показником запровадили режим ІТ такі країни як Таїланд - 1,5%, Швейцарія – 2%, Швеція – 3% .

Чилі, яка мала досвід гіперінфляції, запровадила режим ІТ у 1991 році, коли рівень інфляції становив 28% на рік. Протягом 10-річного перехідного періоду, який супроводжувався низкою економічних та соціальних реформ, інфляцію було знижено до 3%. Починаючи з 2002 року в Чилі перейшли до повного ІТ з цільовим діапазоном 2-4%. Україна також має досвід